

הלכות שבת רפ"ו

רצג

י ההפטרות של כל השבתות אין צריך לקרותן לעצמו¹⁰¹ מן הדין אלא שנהגו לקרותן¹⁰² כדי שיהא בקי בה ויודעה כי שמא יקראוהו למפטיר בבית הכנסת¹⁰³ וכו' פרשיות יש לו לקרות הפטרה של ד' פרשיות¹⁰⁴ שמפטירין אותה בבית הכנסת ולא הפטרה של פרשת השבוע וכן בשבת ראש חודש ומחר חרש ושבת הנוכה¹⁰⁵.

ואם אירע התנה בשבת במקומות שנהגים או להפטיר בבית הכנסת שוש איש¹⁰⁶ יש לו ג"כ לקרותן לעצמו ולא הפטרת השבוע כי שמא יקראוהו למחר¹⁰⁷ אבל אם אירעו הרבה חתונות בשבתות זו אחר זו די כמה שקרא שוש איש בראשונה¹⁰⁸ ויש לו לקרות בשאר השבתות הפטרת השבוע¹⁰⁹.

רפ"ו דיני תפלת מוסף בשבת וכו' ה' סעיפים:

א זמן תפלת מוסף מתחיל מיד אחר תפלת השרא^א אף אם התפלל שחרית בבקר מיד אחר שהגיע זמנה יכול ג"כ להתפלל מוסף בעת שהיא שומן הקרבת המוסף מתחיל מיד אחר הקרבת המיד בבקר^ב:

ב ואין לאחר תפלת מוסף יותר משבע שעות על היום דהיינו שעה אחר הצות והמאחר כל כך קרא פושע^ג ואעפ"כ יוצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום^ד אפילו אם כבר התפלל מנחה חוזר ומתפלל מוסף כמו שיתבאר^ה ואם שכח ולא התפלל אותה עד שחשכה אין לה תשלומין כמו שיש לשאר תפלות כמו שנתבאר בס' ק"ח^ו:

ג ואם עבר והתפלל אותה קודם שהתפלל שחרית יצא^ז שאף שקרבן מוסף שהקריבוהו קודם תמיד של שחר פסול^ח מכל מקום בתפלה לא ההמירו כל כך להיות חוזר ומתפלל הואיל והתפלל אותה בשעה הראויה להקרבה:

ד מותר אחר תפלת שחרית קודם תפלת המוספין כמו שמוחר למעום קודם תפלת המנחה משהגיע זמנה^א דהיינו אכולת פירות^ב אפילו הרבה^ג כדי לסעוד הלכ"ד ופת כביצה ולא יותר^ד כמו שנתבאר בס' רל"ב^ה ובלבד שיקדש מתחלה^ו

ז סעיף י.

ח השב"א ברכות שם ד"ה ת"ר, ממשנעות התוספתא פ"ג ה"ב. אהל מועד שער התפלה ר"ך ב נתיב ד. רמ"א ס"א.

ט ראה ודחים פ"ג, א. מנחות נ"ג, פ"א. ולענין פסול ראה תוספתא פסחים פ"ד ה"ב, וראה תוס' יומא כ"ג, א ד"ה אלא. משנה למק"י פ"א מילה תמירין ומוספין ה"ג. וראה לעיל ס' נח ס"ב.

י וגמרא שם כ"ה, ב דלא כרב הונא. מור וש"ע ס"ג.

יא וגמרא שם דלא כריב"ל.

יב רבינו יונה ברכות שם ד"ה ולית. רשב"א שם ד"ה ולית כ"ש הראב"ד כ"ש ר"א, ומור כ"ש רבינו הנטיל, לפירות הבי' ד"ה אע"פ. שו"ע ס"ג.

יג ראה יומא ע"ג, ב. מ"א ס' תרל"ט סק"ו. וכדלקמן שם ס"יא.

יד ראב"ד שם מעוקבא ררב אויב בברכות שם. שו"ע שם.

טו רבינו יונה וש"ע שם (פת מונקס). שו"ע ס' רלב ס"ג, ונ"א סק"ב (בבב"א). מ"א שם ס"ק זי (ולא יחזר). וראה לקמן ס' רצ"א תש"ג.

טז ס' זה בשעת"ל לא הגיע לידנו, וראה שו"ע שם ס"ג.

יז ב"ח מו"ח אע"פ. עולת שבת פ"ג. מ"א סק"א. אליה וזמא ס"ק א. וכדלקמן ס' רפ"ג ס"ב בדיעה הא'.

נט מורכבו סוף ה"ל מנחה רמז לתקפה. רמ"א ס"ו.

ס תרומת הדשן ח"ב ס' קא. רמ"א שם. וכו' מנהג חב"ד (ספר המנהגים ע' 25).

סא מ"א ס"ק יב.

סב מ"א שם.

סג ומנהג חב"ד שקורין את שתי ההפטרות, וכן כשש פרשיות מחוברות (ספר המנהגים שם).

סד ראה רמ"א ס' תבח ס"ה. ומנהג חב"ד שלא להפטיר שוש איש בשבת התנהג.

סה מ"א שם.

סו תרומת הדשן שם.

סז תרומת הדשן שם. רמ"א שם.

סימן רמ

א תוס' ברכות כ"ג, א ד"ה תפלת. רבינו יונה שם ריש פ"ה. רא"ש שם ס' א. רמב"ם פ"ג נוהל תפלה ה"ה.

מור וש"ע ס"א.

ב תוס' ורא"ש שם. מור ולבוש סוף ס"א.

ג ברכות כ"ג, א. ב"י יודעו וכריב"ל. מור וש"ע ס"א.

ד מושג שם, ב. א. מנזילה, כ. ב. מור וש"ע שם.

ה לקמן סעיף ה'.

ו תוס' שם כ"ג, א ד"ה איבעיא. רא"ש פ"ד ס"ב ומור בשם רשב"א, שו"ע ס' א.

וישנה רביעית יין¹¹ או יאכל כזית¹² מהמשת המינין אחר הקדוש מיד כמו שנתבאר בס"י רע"ג¹³:

ך הוּוּ לַפְּנֵי שְׁתֵּי תַפְלוֹת אַחַת שֶׁל מִנְחָה וְאַחַת שֶׁל מוֹסָפִים¹⁴ כִּגוֹן שְׂאִיחָר לְהַתְּפַלֵּל מוֹסֵף עַד שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה דִּהְיִינוּ שֶׁשׁ שְׁעוֹת וּמַחֲצָה¹⁵ צִרְיָךְ לְהַתְּפַלֵּל שֶׁל מִנְחָה תַּחֲלֶה לְפִי שְׂחִיא תְּדִירָה יוֹתֵר מִתְּפַלַּת הַמוֹסָפִים¹⁶ וְכֵל הַתְּדִיר אֶת חֲבִירוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבִירוֹ¹⁷.

בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים כְּשֶׁצִּרְיָךְ עֵתָה לְהַתְּפַלֵּל שְׂחִיחָן¹⁸ כִּגוֹן שְׂרוּצָה לֵאכּוֹל סְעוּדָה גְּדוּלָה אוֹ קִמְנָה¹⁹ וְאִסּוּר לֹא לֵאכּוֹל קוֹדֵם שֶׂאִתְּפַלֵּל מִנְחָה כְּמוֹ שֶׂנִּתְבָּאֵר בְּסִי' ר"ל²⁰ ב"ב²¹ אוֹ צִרְיָךְ לְהַקְדִּימָה אֲבָל אִם אֵינוֹ צִרְיָךְ כֻּלָּל עֵתָה לְהַתְּפַלֵּל מִנְחָה יִכּוֹל לְהַקְדִּימָה שֶׁל מוֹסֵף בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים כְּשֶׁעֲדִיין לֹא הִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קִמְנָה²² שְׂחִיא עֵיקֵר תְּפַלַּת הַמִּנְחָה אֲבָל מִשְׁהִנֵּעַ עֵיקֵר זְמַנָּה צִרְיָךְ לְהַקְדִּימָה בְּכָל עֵינָן.

ויש אומרים (א) שאפילו קודם מנחה קמנה צריך להקדים מנחה בכל ענין²³ ויש לחוש לדבריהם? וליותר כיום הכיפורים שמאריכים בתפלת שחרית שיתחילו מוסף קודם שש

קונטרס אחרון

(א) ו"א שאפילו בו מ"ש המג"א²⁴ כאן צע"ג, דמדמי לה לאכילה, א"כ לפי דעת התוס'²⁵ דסעודה קטנה שרי, עכ"פ יותר מחצי שעה קודם מנחה קטנה²⁶ למה אסרו כאן, ואם מדמי לה לסעודה גדולה, א"כ לא מהני קריאת השמש כמ"ש בס"י ר"ל²⁷. ואף שיש להלך, מכל מקום עיקרא דמילתא תמוה מאד מאי אימשובי שייך בתפלה, בודאי לא ימשך בתפלתו כשש שעות, ואי חיישנין שיכוין הרבה ככה ב"ד²⁸ לא ירגיש לקול השמש. ועוד קשה שהמג"א עצמו הוזהר בס"י תרי"כ גבי יום הכיפורים, והתם עדיפא מקריאת השמש שהצבור רדאי לא ישכחו ויזכירו זה את זה יותר מהזכרת השמש. ועיין ברא"ש²⁹ שהביא הירושלמי³⁰ לשיטת התוספות³¹, ומבואר שם דעיקר זמן תפלת מנחה הוא מנחה קטנה, ואפילו הכי תלמודא דידן צריך להתפלל מנחה תחלה, ע"ש במעדני מלך³².

<p>כה דר"י בתוס' שם ד"ה חלבה, רא"ש שם ס"ה. רבינו יונה שם ד"ה ויש. מור ושוע' ס"ד.</p> <p>כו למר כראית ליה ולמר כראית ליה, כב' הריעות שהובאו לקמן ס' רצא ס"ב וש"נ.</p> <p>כז ס' זה בשוע'ר לא הגיע לידנו, וראה שו"ע שם ס"ב.</p> <p>כח רבינו יונה שם. וראה רא"ש שם בשם הירושלמי. רמ"א ס"ד. ודיינו תשע שעות ומחצה.</p> <p>כט מור בשם התוס' שם.</p> <p>ל ראה קיצור הלכות מולאים ע' פג.</p>	<p>יח מ"א שם.</p> <p>יט ראה מ"מ ועינים.</p> <p>כ סעף ז'.</p> <p>כא ברייתא ברכות כח, א. מור ושוע' ס"ד.</p> <p>כב תוס' שם ד"ה חלבה. רא"ש שם פ"ד ס"ח ממשמעות נגרא יולין. מור ושוע' שם.</p> <p>כג הכנים בברייתא שם. לבוש ס"ד.</p> <p>כד ובחס' פג, א. וראה גם לעיל ס' קסה ס"ב וש"נ.</p>
--	---

ציונים לקונטרס אחרון

- א ס"ק ג; כיון שצריך להתפלל מוסף צריך להקדים מנחה תחלה דע"כ זמנה היא וכמ"ש שם אם רוצה לאכול, וא"כ האדנא דסומכין על קריאת השמש לבית הכנסת אין צריך להתפלל עתה מנחה (וראה מה שפירשו דברי המ"א במחצית השקל, לבושי שרד ופוי מגורים).
 - ב ט, ב ד"ה בתפלות. דעה הא' שברמ"א ס' רלב ס"ב.
 - ג ראה כ"ז שם ד"ה ומ"ש רבינו דלריבנו תם.
 - ד רמ"א סעף ב.
 - ה שבני אכילה אסרינן שם (ט, ב) מטעם דילמא אחי לאמשיכי.
- ו ארציל; ברחב"ד (כרבי חנינא בן דוסא). ראה ירושלמי ברכות פ"ה סוף ה"א. וראה לעיל ס' צח ס"א.
- ז ברכות פ"ד ס"ח (כאופן השני שפירש את דברי הירושלמי כדברי התוס', שלא יסחור תלמודא דידן).
- ח ברכות פ"ד ה"א, שאם רוצים לילך לסעודה גדולה (בזמן מנחה גדולה) יתפללו תחלה מנחה ואח"כ מוסף.
- ט כח, א ד"ה הלכה (דעה הא' שכפנים כאן).
- י ג במנחה גדולה.
- יא אות ב.

ומחצה כדי שלא יצטרכו להתפלל מנחה תחלה לפי סברא זו כמו שיתבאר בס' תר"כ²⁷.

ומכל מקום אם אירע שהאריכו בשחרית עד אחר שש ומחצה ואפילו אם אירע שלא התחילו מוסף עד שהגיע זמן מנחה קמנה לא יתפללו מנחה תחלה בצבור כדי שלא ישעו ההמון לעשות כן פעם אחרת²⁸ ולא אמרו להתפלל מנחה תחלה אלא ביחיד שאירע לו כן:

רפז ניהום אבלים וביקור הולים בשבת וכו' ג' סעיפים:

א מותר לבקר הולים בשבת²⁹ ולא יבקש עליהם רחמים כדרך שאומרים בחול המקום ירחם וכו'³⁰ שע"י בקשת הרמים יעורר כבי ויצטער³¹ אלא צריך להרחיב רעתם בדברי תחנונים שלא יצטערו³² בשבת שיאמר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובים ושבתו בשלום³³ ויש אומרים שאין צריכין לומר ורחמיו מרובים כו'³⁴ וכן נהגו וכן השי"ץ כשמבקר החולה בבית הכנסת ואומר מי שכירך כו' לא יאמר המקום ישלח רפואה כו' אלא יאמר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא³⁵:

ב ומותר לנחם אבלים בשבת³⁶ ומותר לומר כדרך שאומרים בחול המקום ינהמך³⁷ שע"י בקשתו על נחמתו לא יעורר בכי³⁸:

ג ובקושי התירו לנחם אבלים ולבקר הולים בשבת³⁹ שמא יבא להצטער עמהם⁴⁰ ולא כאותן שאין הולכים כל ימות השבוע רק בשבת לבר⁴¹:

רפח דין תענית ודין תענית הלום בשבת וכו' י"ד סעיפים:

א צריך למהר לאכול סוף שעה ששית⁴² שאסור להתענות בשבת עד הצות⁴³ אפילו אם אינו מתכוין לשום תענית⁴⁴ אלא שנמנע מחמת עסקו בדבר אחר אפילו הוא

קונטרס אחרון

ומש"כ המג"א דאם אין שהות כו'⁴⁵, צע"ג דאישתמיטתיה דברי הירושלמי שהביא הרא"ש, שדבכה"ג פשיטא דמנחה עדיפא דהדירה אף לדחות לגמרי⁴⁶ ע"ש:

<p>ט ברייתא יב, א כב"ה. מור וש"ע. י מור וי"ד ס"ג שצנ. מ"א. יא דרישה י"ד שם. יב רב חנינא יב, ב. יג רש"י שם ר"ה בקשה. יד מ"א.</p>	<p>לא סוף א. לב רמב"ם מופ"ג נוהל תפלה. מור וש"ע מוס"ד.</p>
סימן רפז	
<p>א ברייתא יב, א כב"ה. מור וש"ע. ב כרבי יוסי שם יב, ב. מור וש"ע י"ד ס"ג שלח ס"ו. ג ר"ן שם (ה), ב ר"ה אומר שבת). כ"י ולבוש. ד רש"י יב, סע"א. ר"ן שם, ב"י ולבוש. ה כשנא בברייתא שם. מור וש"ע. ו רמב"ם פ"ד ה"ה ת"ק בברייתא שם. ש"ע י"ד שם. ז מ"ז כאן ס"א א. ז רמ"א. ח מ"א ס"ג רפח ס"ק ד. וראה לקמן שם ס"ז וק"א ס"ק ב. שער הבבול פ"ז אות ד. קצור הלכות העדה 5.</p>	<p>ט ברייתא יב, א כב"ה. מור וש"ע. י מור וי"ד ס"ג שצנ. מ"א. יא דרישה י"ד שם. יב רב חנינא יב, ב. יג רש"י שם ר"ה בקשה. יד מ"א.</p>

ציונים לקונטרס אחרון

יב להתפלל שתיהן יתפלל מוסף, דמנחה יש לה תשלומין בערבית.

יג ראה קו"א לסי' תלא סק"א ד"ה מה שכתב החק יעקב.